

ข้อมูลพื้นฐานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา ตำบลปาดิง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ประวัติการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน

ชุมชนห้วยก้างปลา เริ่มเข้ามาก่อตั้งชุมชนประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยชาวเมียนมาที่อพยพย้ายถิ่นมากจากประเทศลาว เดิมชื่อบ้านห้วยเฮี้ยะ เปลี่ยนมาเป็นห้วยก้างปลาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เนื่องจากมีต้นก้างปลา และมีลำห้วยไหลผ่านจากนั้นมีกลุ่มอาข่า ลาหู่ ลีซู และลีวะ ย้ายเข้ามาสมทบ โดยตั้งเป็นกลุ่มบ้านบริวาร มีผู้นำคนแรกชื่อ พ่อหลวงเล่าชาน อดีตในหมู่บ้านเป็นถนนดินแดงใช้ล้อเทียมเกวียน เดินเท้า ไม่มีไฟฟ้า ใช้กระบอกลู่มไฟผ่าครึ่งทำเป็นทางน้ำเข้ามาในหมู่บ้าน ใช้กระบอกลู่มไฟ หรือน้ำเต้า ตักน้ำไปใช้ในครัวเรือน การประกอบอาชีพในอดีตเป็นการทำไร่เลื่อนลอย เช่น ปลูกข้าวโพด ข้าวไร่ เลี้ยงสัตว์ หมู ไก่ ม้า วัวและควาย ปลูกผักไว้กินเองเช่น มะเขือเทศ กะหล่ำ ผัก กัญชา พริก ผักชี เป็นต้น รับจ้าง ค่าแรงวันละ ๕ บาท เพื่อเป็นรายได้ยามว่างงาน ปลูกบ้านมุงด้วยหญ้าคา ฝาไม้ไผ่ และใช้ตะเกียงพายุ ทางด้านสุขอนามัยในอดีตจะหายาสมุนไพรรักษาโรคจากป่า

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จะดำเนินงานเริ่มแรกในมี ๖ กลุ่มบ้าน คือบ้านห้วยก้างปลา บ้านห้วยปู บ้านลีวะพัฒนา บ้านป่าบงงามบน บ้านป่าบงงามล่าง บ้านห้วยยาโน

ชุมชนห้วยก้างปลา เริ่มเข้ามาก่อตั้งชุมชนประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยชาวเมียนมาที่อพยพย้ายถิ่นมากจากประเทศลาว เดิมชื่อบ้านห้วยเฮี้ยะ เปลี่ยนมาเป็นห้วยก้างปลาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เนื่องจากมีต้นก้างปลา และมีลำห้วยไหลผ่านจากนั้นมีกลุ่มอาข่า ลาหู่ ลีซู และลีวะ ย้ายเข้ามาสมทบ โดยตั้งเป็นกลุ่มบ้านบริวาร มีผู้นำคนแรกชื่อ พ่อหลวงเล่าชาน

ในสมัยก่อนในหมู่บ้านเป็นถนนดินแดงใช้ล้อเทียมเกวียน เดินเท้า ไม่มีไฟฟ้า ใช้กระบอกลู่มไฟผ่าครึ่งทำเป็นทางน้ำเข้ามาในหมู่บ้าน ใช้กระบอกลู่มไฟ หรือน้ำเต้า ตักน้ำไปใช้ในครัวเรือน การประกอบอาชีพในอดีตเป็นการทำไร่เลื่อนลอย เช่น ปลูกข้าวโพด ข้าวไร่ เลี้ยงสัตว์ หมู ไก่ ม้า วัวและควาย ปลูกผักไว้กินเองเช่น มะเขือเทศ กะหล่ำ ผัก กัญชา พริก ผักชี เป็นต้น นอกจากนี้ยังออกรับจ้าง ค่าแรงวันละ ๕ บาท เพื่อเป็นรายได้ยามว่างงาน ปลูกบ้านมุงด้วยหญ้าคา ฝาไม้ไผ่ และใช้ตะเกียงพายุ ทางด้านสุขอนามัยในอดีตจะหายาสมุนไพรรักษาโรคจากในป่าต้นน้ำ โดยมีหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ คือ กรมประชาสงเคราะห์

ความเป็นมาของโครงการ

ผู้นำชุมชนห้วยก้างปลา ได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลปาดิง และที่ว่าการอำเภอแม่จัน ตามหนังสือที่ ๗๓๕๐๑/๓๘๓ ลว. ๘ พ.ศ.๒๕๕๘ และ ที่ ชร .๘๑๘.๑/๒๕๕๘ ลว ๑๔ พ.ศ.๒๕๕๘ มายังสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงเพื่อเข้าดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพทางเลือกที่เหมาะสมกับพื้นที่นั้น คณะเจ้าหน้าที่ของสถาบันได้เข้าทำการสำรวจพื้นที่ถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วนต่อการพัฒนา

ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ครั้งที่ ๙/๒๕๕๙ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติเห็นชอบให้รับหมู่บ้านห้วยก้างปลาเป็นพื้นที่ดำเนินงานแบบพื้นที่เยี่ยมเยียน ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ และยกขึ้นเป็นโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลาในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ จากปัญหาหลักของชุมชน คือ การบุกรุกพื้นที่ป่า ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ และมีการใช้สารเคมีในการเกษตรมากโดยให้อยู่ในการกำกับดูแลของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง กลุ่ม ๒ เชียงราย

พื้นที่ดำเนินงาน สถานที่ตั้งสภาพพื้นที่ ขนาดที่ตั้ง

บ้านห้วยก้างปลา หมู่ที่ ๑๕ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติดอยบ่อ มีเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๓ ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงราย ระดับความสูง ๖๑๔ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พิกัดที่ X ๕๘๐๐๗๑.๕๗ Y ๒๒๒๔๙๐๘.๕๒ บนทางหลวงสาย ๑๐๘๙ จากแม่จัน - ผาง ห่างจากตัวจังหวัดระยะทางประมาณ ๔๘ กิโลเมตร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาเห็นว่า พื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะโดดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงาม เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป เพื่อประโยชน์เป็นแหล่งศึกษาวิจัยค้นคว้า และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและสำหรับอยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน จึงได้นำเรื่องเรียนปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายยงยุทธ ดิยะไพรัช) ให้ความเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ และได้ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานน้ำตกห้วยก้างปลา ตามประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ ๑๕๐๙/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๙

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ ต.ป่าซาง อ.แม่จัน ต.แม่สลองนอก อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อ ต.แม่จัน อ.แม่จัน จ.เชียงราย
ทิศใต้	ติดต่อ ต.ท่าสุด ต.บ้านดู่ ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อ ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ และประเทศสหภาพเมียนมาร์

ลักษณะภูมิประเทศ

ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบ ทางทิศเหนือและทิศใต้มีภูเขาตั้งอยู่ทั้งสองด้าน มีที่ราบลุ่มอยู่ระหว่างกลาง มีแม่น้ำจันไหลผ่าน มีความลาดชันระหว่าง ๒๐-๖๐ เปอร์เซ็นต์ สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง ๔๕๘-๑,๑๕๑ เมตร มีแม่น้ำจันไหลผ่าน

ข้อมูลระดับการพัฒนา ABCD ของหมู่บ้าน กลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา

พื้นที่โครงการฯ	พื้นที่รับผิดชอบกลุ่มบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ระดับพัฒนา
ห้วยก้างปลา	๑. ห้วยก้างปลา	๑๕	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๒. ห้วยปู	๑๕	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๓. ลีวะพัฒนา	๑๕	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๔. ป่าบงงามบน	๑๕	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๕. ป่าบงงามล่าง	๑๕	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๖. ห้วยยาโน	๑๒	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๗. สันติสุข	๑๙	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๘. เฮโก	๑๙	ป่าตึง	แม่จัน	เชียงราย	C

ห้วยก้างปลา	๙. หล่อโย	๑๙	ป่าดง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๑๐. กิวสะไต	๑๙	ป่าดง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๑๑. แสนใหม่	๑๙	ป่าดง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๑๒. ฟุ้งต่าง	๑๓	ป่าดง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๑๓. เลาชี้ก้วย	๑๖	ป่าดง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๑๔. ใหม่สันเจริญ	๑๘	ป่าดง	แม่จัน	เชียงราย	C
ห้วยก้างปลา	๑๕. ห้วยต่าง(จะพือ) ๖๒	๑๖	ป่าดง	แม่จัน	เชียงราย	C
	พื้นที่ t&v					
	ไม่มี					

สภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ และแหล่งน้ำ

สภาพพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงหลายลูกติดต่อกันสลับซับซ้อน วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบ พื้นที่ลาดเอียงไปทางทิศเหนือ มีที่ราบลุ่มอยู่ระหว่างกลาง มีความลาดชันระหว่าง ๒๐-๓๕ เปอร์เซ็นต์ สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง ๖๐๐-๑,๐๕๐ เมตร มีแม่น้ำจันไหลผ่าน

ลักษณะภูมิอากาศ สภาพอากาศเป็นแบบมรสุมเขตร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ ๗.๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๗.๗ องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีเท่ากับ ๑,๙๘๕ มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุด ในช่วงเดือน ก.ค.-ก.ย. ช่วงฤดูร้อนจะอยู่ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน ช่วงฤดูฝนอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม และช่วงฤดูหนาวอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์

แหล่งน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญเกิดจากลำห้วยในพื้นที่ ได้แก่ ลำห้วยก้างปลา ห้วยปู ห้วยยาโน และแม่น้ำจันซึ่งเป็นลำน้ำสายหลักไหลผ่านพื้นที่ ไปรวมกับน้ำแม่คำบริเวณบ้านจันจัว และไหลลงแม่น้ำโขงบริเวณบ้านสบคำ อ.เชียงแสน ระบบน้ำประปาภูเขา ใช้ในการอุปโภคบริโภค ซึ่งได้จากแหล่งน้ำตามธรรมชาติทุกหมู่บ้าน

สภาพเศรษฐกิจ สังคมชุมชน สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

สภาพเศรษฐกิจ ชุมชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก แต่ในบางกลุ่มบ้านที่ไม่มีพื้นที่ทำการเกษตร เช่น กลุ่มบ้านป่าบงงาม จะมีอาชีพรับจ้างเป็นหลัก พืชหลัก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง มีปลูกขิง ข้าว ก่ำ ถิ่นจี้ และสับปะรดบ้างในบางกลุ่มบ้าน และเลี้ยงหมู ไก่ ไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาทต่อปี สัดส่วนการประกอบอาชีพของชุมชน ได้แก่ ทำนา ร้อยละ ๕๐ ทำไร่ ร้อยละ ๑๐ รับจ้าง ร้อยละ ๑๕ ทำสวน ร้อยละ ๑๐ ค้าขาย ร้อยละ ๑๐ และเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ ๕ พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง สัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ โคเนื้อ สุกร และไก่พันธุ์พื้นเมือง

การศึกษา มีสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน ๑ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยก้างปลา สังกัดสำนักงานเขตพัฒนาสังคมและสวัสดิการบนพื้นที่สูง เขตที่ ๒ อ.แม่จัน จำนวน ๑ แห่ง เคยมีโรงเรียนสาขาระดับประถมศึกษา แต่ถูกปิดไปเนื่องจากมีนักเรียนน้อยเยาวชนจึงต้องเดินทางออกไปเรียนยังโรงเรียนหลักที่เปิดบริการและมีระยะทางไกล

การสาธารณสุข กองทุนยาและเวชภัณฑ์ (ศูนย์ อสม.) จำนวน ๑ แห่ง สถานบริการสาธารณสุขที่ให้บริการแก่ชุมชน /โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ต้องไปใช้บริการยังหมู่บ้านใกล้เคียง

การใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื่องจากที่ดินมีจำกัด ส่วนใหญ่จึงใช้ปลูกข้าวนา และข้าวไร่ เป็นพืชหลัก มีเช่าที่ดินเพื่อปลูกข้าวโพดเป็นพืชรายได้ และบางครอบครัวที่มีที่ดินในการปลูกไม้ผลยืนต้นได้

การถือครองที่ดิน มีการถือครองที่ดินเฉลี่ยต่อครอบครัว ประมาณ ๒ - ๕ ไร่ ราษฎรส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเองและไม่มีเอกสารสิทธิ์

ผลผลิตทางการเกษตร ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง ชিং ข้าวก่ำ ลิ่นจี สับปะรด

แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกห้วยก้างปลา (น้ำตกเที่ยงคืน) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ น้ำตกห้วยก้างปลามีที่มาจากพันธุ์ไม้พื้นเมืองที่ขึ้นบริเวณน้ำตก จึงเป็นที่มาของชื่อน้ำตกและชื่อของหมู่บ้าน เป็นน้ำตกเที่ยงคืนแห่งแรกของประเทศ หลังจากเทศบาลตำบลป่าตึงนำพลังงานน้ำจากน้ำตกห้วยก้างปลามาผลิตกระแสไฟฟ้าได้สำเร็จ

ผู้ปฏิบัติงาน

นายวิเชียร ทองมรัมย์

ผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มน้ำโขง
กก,ยม,วัง

นายอิทธิพล โพธิ์ศรี

ผู้ช่วยผู้จัดการกลุ่มโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่ม
ลุ่มน้ำโขง,กก,ยม,วัง

นายประสิทธิ์ วงศ์ผา

หัวหน้าโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี

นางสาวอภิชญา พิมพ์ดี

เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี